

20.83x21.83	1/4	עמוד 34	נ פ ש י ם	08/2025	95092224-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

שירת העשבים :

// עמיתים לטיולים

יער חרובית

שירת העשבים

מבית ניר אל יער חרובית, בין חלמית לחרדל – מסע בין מרבדי הפריחה של שפלת גת // הפקה:
טיולי יום שישי בהר חברון // הובלה והדרכה: זאב שפירא // בשיתוף: 'עמיתים לטיולים', עמית אררט, עידו
מאושר // כתיבה וצילום: ירון בוצר

הרצל (למרימים גבה בספקנות - מדובר בתרגום שמו לעברית, כמובן).

הקיבוץ הוקם בשנת 1955, בתקופה בה רבים סברו בתמימות כי התנועה הקומוניסטית תביא לשינוי בסדר היום החברתי של האנושות, ואף השקיעו שעות רבות בפילוסופיה שהגדירה תנועה חברתית זו.

גרעין ההתיישבות המקורי של בית ניר היה דווקא מושב שיתופי של בלתי מפלגתיים, והיו בו בוקרים - אך הם לא שרדו. הקיבוץ שהחליפם, הקיים עד היום, הוא 'תנועת הקיבוץ הארצי' - השומר הצעיר, סוציאליסט

האופק, ואנו פונים צפון-מערב כשהחמה בעורפנו, נמנעים מסינוורי הבוקר ונהנים מהנוף המוריק.

הטבע כאן שופע ובריא, ונקל לאתר חיפושיות פרת משה רבנו לצד צמחי חלמית המתנשאים לגובה הכתף, גם של הגבוהים מבין המטיילים.

זאב עוצר בלב הירק, וכאשר החלמיות עוטפות אותו מכל עבר, פורש את ההיסטוריה של קיבוץ בית ניר.

הקיבוץ נקרא על שמו של מקס איזידור בודנהיימר, פעיל ציוני ואחד מעוזריו של

שעון הקיץ אולי גזל מאיתנו שעת שינה, אך דחה את שעת השקיעה, ואנו כמובן יצאנו בעקבות השמש לעוד טעימה ארוכה מהאביב המופלא השוטף את השפלה בשלל צבעי הקשת.

את הבוקר אנו פותחים בתפילה משותפת מול שדות החיטה המבשילים של קיבוץ בית ניר, בעוד קרני השמש בוקעות את תכסית העננים ולוטפות את הגבעות הירוקות סביב. זאב מתחשב בנו ובשמש הלוחכת את קו

95094624-9	08/2025	נ ו פ ש י ם	עמוד 35	2/4	10.21x27.61
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

שירת העשבים :

חורבת בית דיכרין

אדוק, שבאותם ימים היה בשיא האידיאולוגיה, וכינס כוחות להתיישבות קיבוצית בדרכו.

היה זה עימות פילוסופי ששטף באותם ימים את המדינה, וגרם לפיצול קיבוצים רבים ואף להתפרקות משפחות. עימות זה, הנראה כיום הזוי, סב סביב המחלוקת האם שליט ברית המועצות הקומוניסטית סטאלין הוא "שמש העמים", ממנו יאיר אור חברתי חדש, או שמא אינו אלא ירח המחזיר את אורם של הוגי ומגשימי הקומוניזם - קרל מרקס ולנין. הקיבוץ עוסק עד היום בעיבוד שטחים נרחבים באזור מזרח-לכיש וכן בעשייה תעשייתית. מפעל המיצים הידוע גנר, או בשמו המסחרי פרימור, הוא בשותפות עם קיבוץ גת השכן.

ולאחר שדנו בעניינים הרי-גורל נחזור לבעיות האמיתיות המטרידות אותנו: מדוע גדלה החלמית סביבנו, ואילו מטרים ספורים מאיתנו קו ארוך של חרדל לבן שולט בקו הכתפיים?

זאב, איש הבוטניקה, מספק כמובן פתרונים לסוגיה מעניינת זו. החלמית הינה צמח הדורש כמויות גבוהות של חנקות ולכן צומח היטב בקרקעות אשר בקר עשה בהן את צרכיו. גדר קטנה הנחבאת בתוך סבך צמחי החרדל ככל הנראה הגבילה את רעיית הבקר, ולכן נוצר קו תיחום כה ברור בין תפרוסת הצמחים הללו.

בחינה של אותה גדר מגלה שלט קטן עליו כתוב "בקר בשטח", ואכן אנו יוצאים לביקור בגבעות שופעות אלו.

חורבת בית דיכרין

אנו מטפסים על גבעה נוחה לאורך דואט המתנהל בין חרציות צהובות וקחווניים לבנים, שביניהם נותנים מדי פעם את הטון גדילנים סגולים. זאב מבאר כי "דיכרין" פירושו איילים זכרים, וחורבה תלמודית זו, בה ניתן לאתר שרידים רבים של מבנים וקשתות הקבורים תחת פני הקרקע, אולי משמרת את שמה של כפר דכריא המוזכר בכתבי חז"ל כאחד המקומות בו דרו כפליים מיוצאי מצרים.

אנו ממשיכים לפלס דרכנו בתוך שירת העשבים, ואת היופי המזין את חוש הראייה אני משלים בתזונה של עלי חלמית מתובלים בחרדל לבן...

חורבה זו כנראה אינה ממש מטוילת. נראה כי השבילים כאן אינם מפולסים, וכי בורות רבים (ומסוכנים) פתוחים בשטח. המרשימים מכולם נחצבו במשטח נארי - קרום גירי קשה המכסה על קרטון רך - והוא

20.93x28.17	3/4	עמוד 36	נ פ ש י ם	08/2025	95092226-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

שירת העשבים :

שרות חיטה עד האופק

ולאחר מכן עבר לעיר צקלג ממנה יצא למלחמה בעמלקים, תוך שהוא מספר בגת כי היכה את יישובי היהודים וכי הוא כביכול בעל ברית של אכיש.

עת יוצאים הפלשתים לקרב מול שאול בגלבוע מציג אכיש מלך גת את דוד כשומר ראשו, אך שאר סרני הפלשתים עדיין חושדים בו והוא נשאר כאן.

לאחר נפילת שאול בקרב זה כותב דוד את קינתו המפורסמת בה נאמר "אל תגידו בגת". מבחינה ארכיאולוגית ישנה כאן שכבה כנענית, מעליה שכבה פלישתית ושכבת חורבן המיוחסת להחרבת העיר על ידי מלך ארם, ומעט מבנים צלבניים מאוחרים.

והכל אירע ממש כאן - בתל גבוה ושולט זה, היושב על גבעת משאר קירטונית חשופה ולבנה. מכאן שמו הערבי 'תל א-צאפי' - התל ה"בוהק". גם הצלבנים שבנו כאן מבצר קראו לו בצרפתית 'בלאנש גארד', כלומר: 'המשמר הלבן'. בירידתנו

שביניהם בולטים מרבדוני פריחה כחולים של מרגנית השדה הזעירה ואף מרבדון נדיר ויפהפה של דמומית אדומה.

תל צפית מזוהה בקלות על ידי הארובות הלבנות של תחנות הכוח הסמוכות אליו, ואנו נענים לקריאת המקום התנ"כי בהליכה מהירה בשולי שדות חיטה המשתרעים אל האופק ומעבר לו.

תל צפית מזוהה כיום עם העיר התנ"כית גת - אחת מחמשת ערי פלשתים ואף עיר בירתם. המקום מספק נוף מרהיב של השפלה ושל עמק האלה, בו הביס דוד המלך את גולית, מבט אל תחנות הכוח העתידניות השוכנות למרגלותיו, ושורשים עמוקים הנטועים אל מורשתנו ואל סיפורי התנ"ך.

גת פלשתים מופיעה מספר פעמים בתנ"ך, וזאב בוחר להתמקד בסיפור בריחת דוד מפני שאול ובמקלט שמצא בעיר גת. כדי שמלך גת אכיש לא יפגע בו, עשה עצמו דוד משוגע,

המסלע האופייני לשפלה.

ה'שפלה' היא אזור גבעות, ולא מישור. אנו ב'שפלה הנמוכה', שגבעותיה - כשמה - נמוכות המה, אך עדיין שומרות על מסלע הנארי הנזכר. משטח זה הינו נרחב במיוחד ונמצא בשולי חורבת דיכרין, ובו בורות מים עצומים אשר תחתיתם אינה נראית גם באור פנסי הלד המשוכללים, או נשמעת בבדיקה פחות מתקדמת של זריקת אבן קטנה אל פתח הבור.

פתחי הבורות נחרצו לעומק רב בחבלים אשר במשך דורות רבים שימשו לשאיבת מים, ומעומק החריצים המרשים ניתן להסיק בקלות כי בורות אלו היו מקור המים של הכפר למשך תקופה ארוכה מאוד - מאז ימי התלמוד, מימי המשנה, וכנראה אף מימי בית שני.

תל צפית

אנו שבים אל היופי המתפרץ של שדות המרעה, ופוסעים בין מרבדי פריחה מרשימים

מיצנ בתל צפית

מחלצים רגליים

95092225-4	08/2025	נ ו פ ש י ם	עמוד 37	4/4	10.57x28.27
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

שירת העשבים :

מחשוף קרטון בתל צפית

מהתל פסענו צמוד למצוקיו הלבנים.
תחנת הכוח מפעימה בנו השראה, ואנו יוצאים בכוחות מחודשים,
חוצים את נחל האלה - יובלו הגדול של נחל לכיש ומחשובי הנחלים
בארץ. בחלקו העליון יותר, מזרחה, הוא מהווה את ציר החדירה
הנוח להרי יהודה הנישאים. לכן לאורכו - מכאן, מגת, ומזרחה - ניסו
הפלשתים לחדור. למשל: קרב דוד וגוליית. וידועים התילים עזקה,
שוכה, עדולם, וביניהם חרבת קיאפה - היא שעריים.
בחציית אפיק הנחל פגשנו בבאר חשובה שהייתה מקור המים
העיקרי של העיר גת.
אנו ממשיכים צפונה ונוגעים בקצה יער חרובית - יער קק"ל על
גבעות הנארי, המשופע בשולחנות לפיקניק.
ומסיימים בתפילת מנחה בצל המפנק של עצי היער - אורנים
ואקליפטוסים.
עוד פינוק אחרון ממתין לנו: הסעה ממוזגת וארוכה, חזרה אל
הרכבים דרך כבישים נופיים מתפתלים בינות נופי השפלה אשר אינם
מפסיקים לתת ולתת...
'עמיתים לטיולים' - אוהבים וחוקרים את ארץ ישראל ברגליים.
הפעילויות בד"כ חינמיות, להצטרפות שלחו WhatsApp ל-עמית
אררט 050-6617016

טימני חבלים בבור מים